

Makalenin Türü : Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi : 19.02.2024
Kabul Tarihi : 14.03.2024

 <https://doi.org/10.29029/busbed.1440046>

BİTLİSLİ HALK ŞAİRİ DEMİRCİ NAIM VE ŞİİRLERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Canser KARDAŞ¹

ÖZ

Tarihin farklı dönemlerinde çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapan Bitlis, belli düzeyde yazılı kültürün hâkim olduğu bir mekân olmuştur. Şehir yüzyıllarca önemini koruyarak farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bu açıdan bakıldığında Bitlis'te çok sayıda şair, tarihçi, devlet adamı ve edebiyatçı yetişmiştir. Şehrin önemli ailelerinden Şerefhanogullarına mensup olan Mahmut Naim Şerefhanoglu 1913 yılında Bitlis'te doğmuştur. Demirci Naim adıyla tanınan halk şairi şehrin 20. yüzyılın önemli şairleri arasında yer almaktadır. 15 Nisan 1971 yılında memleketi Bitlis'te vefat eden şairin şiirlerinin bir kısmını oğlu Servet Şerefhanoglu "Şair Demirci Naim'den Kıvılcımlar" adıyla yayınlamıştır. Çalışmada, şairin hayatı ve edebî kişiliği şiirlerinden örneklerle hem şekil hem de muhteva açısından incelenmiştir. Şair hem aruz hem de hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır. Ancak çalışmamızda sadece hece ölçüsüyle yazdığı şiirler dikkate alınmış ve çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Âşıklık gelenekleri açısından Demirci Naim'in sahip olduğu özellikler incelendiğinde onun halk şairi olarak kabul edilmesinin gerektiği kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şair Demirci Naim, Halk Şairi, Âşık, Bitlis

¹ Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, kardascanser@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0001-8557-8706>

Article Type : Research Article
Date Received : 19.02.2024
Date Accepted : 14.03.2024

 <https://doi.org/10.29029/busbed.1440046>

EVALUATIONS ON THE FOLK POET FROM BITLIS DEMIRCI NAIM AND HIS POEMS

Canser KARDAŞ¹

ABSTRACT

Bitlis, which hosted various civilizations in different periods of history, has been a place where written culture prevailed at a certain level. The city has maintained its importance for centuries and hosted different civilizations. From this perspective, many poets, historians, politician and literary figures were raised in Bitlis. Mahmut Naim Şerefhanoglu, a member of the Şerefhanogulları family, one of the important families of the city, was born in Bitlis in 1913. The folk poet, known under the pseudonym Demirci Naim, is among the city's important poets of the 20th century. Some of the poems of the poet, who died in his hometown Bitlis on April 15, 1971, were published by his son Servet Şerefhanoglu under the title "Sparks from the Poet Demirci Naim". In this study, the poet's life and literary personality are analyzed in terms of both form and content with examples from his poems. The poet wrote poems in both aruz and syllabic meter. However, in our study, only the poems he wrote in syllabic meter were taken into consideration and various evaluations were made. When the characteristics of Demirci Naim were examined in terms of minstrelsy traditions, it was concluded that he should be accepted as a folk poet.

Keywords: Poet Demirci Naim, Folk Poet, Minstrel, Bitlis

¹ Assoc. Prof., Muş Alparslan University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, University, kardascanser@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8557-8706>

1. GİRİŞ

Demirci Naim, tarihî bir kimliğe sahip olan Bitlis şehrinin yetiştirdiği ancak fazla tanınmayan önemli halk şairlerindedir. Bitlis'in en köklü ailelerinden biri olan Şerefhanogullarına mensuptur. 1913 yılında Bitlis'te doğan şair askerlik gibi zorunlu hâller dışında ömrünün tamamını Bitlis'te geçirmiştir. Oğlu Servet Şerefhanoglu'nun¹ belirttiğine göre Bey ailelerine mensup olup ailelerine ait yaklaşık 400 yıl geriye giden bir şecereleri bulunmaktadır. Bitlis merkez Hersan Mahallesi, Kurubulak'ta doğmuş olan şair, tüm yaşamını burada sürdürmüştür. Şair, bir evlilik yapmış ve bu evlilikten yedi çocuğu olmuştur. Küçüklüğünde babasının yanında demircilik mesleğini öğrenmiştir. Ellili yaşlarına kadar devam ettiği bu meslek geçimine yetmediğinden Bitlis'te Tekel tütün fabrikasında çalışmış ve buradan emekli olmuştur.

Emekliliğinden sonra da asıl mesleği olan demirciliğe sağlığı el verdiği ölçüde devam etmiştir. Bu mesleği ölümüne kadar sürdürmüş ancak ailesinden hiç kimse mesleği devam ettirmemiştir. Yaşlandığını ve artık pek çok şeye katlanamadığını ve gençliğin geride kaldığını ömrünün son yıllarında yazdığı şiirlerinde farklı şekillerde dile getirmiştir.

1971 yılında hastalığı sebebiyle Bitlis Devlet Hastanesi'ne yatırılır ve uzun süre komada kalır. Komadayken onun tedavisiyle özel olarak ilgilenen Bitlis Devlet Hastanesi baştabibi Bitlisli Cevdet Geboloğlu'na şükranlarını yine şiir aracılığıyla dile getirir. Hem teşekkürlerini hem de Bitlisli olduğunu ve Bitlis kimliğini bu şiir vesilesiyle dillendirmektedir:

...
*Komada kalmıştım bir nice günler
 Gitti de gelmesin o fena anlar
 Kurtardı verdiğin iğne dermanı
 İmdada yetiştin sen Hızır gibi*

*Bu hasta günlerim, geçirdi acı
 Tedavi eyledin, verdin ilacı
 Topyekün ailem sana duacı
 İmdada yetiştin sen Hızır gibi*

...
*Naim'in hayr dua daima yâri
 Tuttuğun her işte eyle muradı
 Bitlis'in eşrâfi, âsil evladı
 İmdada yetiştin, sen Hızır gibi (Şerefhanoglu, s.251)*

Şair Demirci Naim, 14 Nisan 1971 tarihinde memleketi Bitlis'teki evinde vefat eder. Şehrin günlük gazetesi *Bitlis Birlik*, şairin vefat haberini 15.04.1971 tarihli sayısında “*Uzun Yıllar mahalli gazetelerimize şiir yazan halk şairimiz Naim Şerefhan “DEMİRCİ” muzdarip olduğu hastalıktan kurtulmuş ve dün gece evinde hakkın rahmetine kavuşmuştur. Merhuma tanrıdan affı, mağfiret kederli ailesine başsağlığı dileriz. Şairin son kez gazetemize yazmış olduğu şiirini hatırasına binaen bir kez daha yayınlıyoruz.*” şeklinde duyurmuş ve “*Hakkın Kudreti*” adlı şiirini de yeniden yayımlamıştır.

Üzerinde yazıldığı tarih belirtilmemişse bile rahatsızlandığı dönemde yazdığını düşündüğümüz “*Kara Toprak*” başlıklı şiirinde dünyanın acımasızlığını, vaktini dolduranın gittiğini dile getirir ve toprağın dili olsa da kimlerin gelip gittiğini öğrenmeyi diler:

...
*Dünyaya ün salan şanlı serverler
 N'eyledin, ne oldu kahraman erler
 O nazik, nazenin huri, dilberler
 Var ise lisanın say kara toprak (Şerefhanoglu, 2011, s. 257)*

Âşık edebiyatı mensupları ozan, âşık, badeli âşık, çöğür şairi, saz şairi, kalem şairi, hak şairi, meydan şairi, halk şairi gibi kavramlarla tanımlanmaktadırlar. Tüm bu kavramlar arasında küçük farklılıklar olsa da esas olarak icra bakımından sözlü kültür taşıyıcısı konumundadırlar. Saz çalamayan ancak geleneğin diğer uygulamalarına uyan âşıkları Köprülü ve Sakaoğlu kalem şairi; Oğuz ise halk şairi olarak adlandırmaktadır (Köprülü, 1989; Elçin, 1988; Sakaoğlu, 1985; Boratav, 2013; Oğuz, 1994; Azar, 2007; Alay, 2020). Çalışmada saz çalma dışında âşık

¹ Halk Şairi Naim ile ilgili bilgilerin bir kısmı şairin 80 yaşındaki oğlu Servet Şerefhanoglu ile 28.04.2020 tarihinde yapılan telefon görüşmesi ile elde edilmiştir.

edebiyatının tüm geleneklerini bilen ve uygulayan Şair Demirci Naim'e Halk Şairi Naim demeyi uygun gördük. Çalışmanın adlandırılmasında ve genelinde bu ad kullanılacaktır.

Eğitimiyle ilgili kesin bilgiler olmamakla birlikte oğlundan edindiğimiz bilgilere göre bir süre okula gidip okuma yazmayı öğrendiği biçimindedir. Gençliğinde yeni alfabeyi de kendi imkânlarıyla öğrenmiştir. Eğitimine devam edememesine rağmen şiire merak salmış ve kendi çabasıyla şiirler yazmıştır. Bazı şiirlerinde eğitimini tamamlayamadığını dile getirmiş ve bu duruma hayıflanmıştır:

*Okurum, okurum, aklıma yatmaz
Alfabe dersini bitiremedim
Zihnimde yerleşmiş, bir adım atmaz
Fikrimi maksada yetiremedim (Şerefhanoğlu, 2011, s. 37)*

Çalışmada, Halk Şairi Demirci Naim'in oğlu Servet Şerefhanoğlu'nun Hoşgörü yayınlarından 2011 yılında “Şair Demirci Naim'den Kıvılcımlar” adıyla yayımladığı kitap esas alınmıştır. Şairin hayatı, edebi kişiliği, şiirlerinden örneklerle hem şekil hem de muhteva açısından incelenmeye çalışılmıştır.

Şair, tüm şiirlerinde ismi olan “Naim”i mahlas olarak kullanmıştır. Mahlasını bazı şiirlerinde Naim Şerefhanoğlu, Yaşlı Naim, Ben Naim, Şair Naim, Dertli Naim şekillerinde de kullanmıştır. Ancak yerel gazetelerde yer alan şiirlerin altında şiirlere dâhil edilmeden “Demirci” adına da yer vermiştir.

Âşıklık geleneği arasında önemli bir yere sahip olan bade içme motifi pek çok şiirinde karşımıza çıkmaktadır. Şair bazı şiirlerinde pirin elinden bade içtiğini, bazı şiirlerinde ise dost elinde bade içtiğini bildirmektedir. Ancak her hâlükârda bade içerek aşk ateşine düştüğünü ve görünmeyen gördüğünü belirtmektedir. Bade içtiğini bildirdiği şiirlerin hiçbirinde bade içtikten sonra âşık olduğu kişinin ismi geçmemektedir. Dolayısıyla onun bade içişi bir kişiye âşık olma biçiminde değil görülmeyen ancak onu derbeder eden, şiir yazmaya yönlendiren bir âşkadır:

***Bade içtim, can evine işledi**
Halim gören, parmağın dişledi
O yar bana, aşkı nasıl aş'ladı
Ağız mıdır, dudak mıdır, dil midir? (Şerefhanoğlu, 2011, s. 11)*

***Dost elinden dolu bade içmişim**
Dertsiz iken sineme dert katmışım
Bin bir türlü meşakkatı çekmişim
Hale razı oldum, kendim üzmedim (Şerefhanoğlu, 2011, s. 131)*

*Aşka dalan umman olur
Sözü pek hoş derman olur
Tam yetişmiş lokman olur
Bade içen pir elinden (Şerefhanoğlu, 2011, s. 65)*

*Âşık olan candan baştan geçmezse
Kuru lafla cananına kavuşmaz
Pir elinden dolu **bade içmezse**
Ol hakiki sultanına kavuşmaz (Şerefhanoğlu, 2011, s. 51)*

Âşıklık geleneğinin içinde sazın yeri ve işlevleri dikkate alındığında önemli unsurların başında geldiği anlaşılacaktır. Saz, bir âşığa diğer âşıklar karşısında ayrıcalık kazandırmak dışında düşünme payı, dinleyicinin ilgisini çekme ve şiirin türünü belirleme gibi birçok işlev açısından katkı sunmaktadır. Şair Naim saz çalabilen bir âşık olmadığı hâlde şiirlerinde sazdan çokça söz etmiştir. Bazı şiirlerinde ise iyi şiir yazmayı iyi kaval çalmaya benzetmektedir. Şairin saz, rebap ve kaval gibi enstrümanlara sık sık yer vermesi anlatımı güçlendirme amacı taşımaktadır. Dolayısıyla Demirci Naim'in şiirlerinde saz motifi daha çok bir imge olarak yer almakta ve halk şiiriyle ilgisini korumak üzerinedir. Bir âşığın sazsız olamayacağını farklı şiirlerinde dile getirmektedir. Şiirlerinde saza yer verilmiş şekli dikkate alındığında ilk bakışta onun saz çaldığı fikri oluşur ancak farklı örnekler incelendiğinde halk şiirine ilgisinin koruması ve anlatımı güçlendirme üzerine olduğu anlaşılmaktadır:

*Selamlar eylerim hal ehli, size
Eminim âşiksiz, inleyen saza
Edepten anlamaz zırzop, kepaze
Rezalet yaparlar, diye ad olsun (Şerefhanoğlu, 22)*

*İyilik emreder hakkın kitabı
Aleste bezminde içen şarabı
Bahane eylemiş, çengi, rebabı
Alırım sazından, zevk diye diye (Şerefhanoglu, 48)*

*Vur mızrabı, başla saza
Kalp açacak sazın var mı
Bülbül isen gir avaza
Kıymet değer sözün var mı (Şerefhanoglu, 78)*

*Depret canan aşk sazını
İlham sazın tellerinde
Yükselt yanık avazını
Bülbül gönül dallarında (Şerefhanoglu, 94)*

2. SANATI

Halk Şairi Naim'in defterine aldığı 400 şiirden yaklaşık 250 tanesine "Şair Demirci Naim'den Kıvılcımlar" adlı kitapta yer verilmiştir. Eski ve yeni harflerle yazdığı toplam 400 civarında şiiri bulunmaktadır. Şiirlerinde en çok sevgi, dostluk, merhamet, hasret, yurt sevgisi, yiğitlik ve aşk gibi konuları işlemiştir. Hem aruz hem de hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır. Ancak hece ölçüsüyle yazdığı şiirler daha fazla yer almaktadır. Aruz ölçüsüyle kaside, gazel, müstezat ve kıta; hece ölçüsüyle de koşma, destan ve mani şekillerinde şiirler yazmıştır. Naim, bazı gazellere nazireler de yazmıştır. Ayrıca bir gazelinde ebced hesabıyla tarih de düşmüştür. Beyit düzeninde yazdığı şiirlerinin bir kısmına ayrı başlıklar vermemiş müstezat, mersiye, münacat, na'at gibi başlıklar vermeyi tercih etmiştir.

Demirci Naim, aruz ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde ağır bir dil kullanmış ancak hece ölçüsüyle yazdıklarında ise dilin sade ve anlaşılır olmasına dikkat etmiştir. Şiirlerinde yer yer Farsça ve Arapça ifadeler de kullanmıştır. Farsça ve Arapça'yı da belli bir düzeye kadar bildiği şiirlerinden anlaşılmaktadır.

Şiirlerinin adlarını çoğunlukla şiirlerinin ayaklarından seçmiş bir kısmını da konuya göre seçmiştir. Maniler için ek bir başlık vermemiş doğrudan maniler veya ramazan manileri şeklinde vermiştir. Şairin edebiyat dünyasından kopuk olmadığı Ziya Paşa'nın ünlü "Terkib-i Bend"ine yazdığı "Eylar Rivayet" ve "İmkânı Yoktur" adlı iki adet nazireden anlaşılmaktadır:

*Ahlâksız ıslah etmenin imkânı yoktur
Kalbi karanın merhameti, vicdanı yoktur
...
Hatır yıkanlar mesleğinde olsa da üstad
Edeb dersinden mahrum olmuş, irfânı yoktur (Şerefhanoglu, 156)*

58 yıllık ömründe çok sayıda şiir yazmasına rağmen farklı şiirlerinde bazen yazmada zorlandığını, yazmanın kolay olmadığını dile getirir. Özellikle de sevdiğine duygularını dile getirecek kadar yazamadığını bunun sebeplerinden birinin de "üstad"ının bulunmayışına bağlar. Yazamama durumunu dile getirirken bile bunu iyi şiir yazarak ortaya koyduğundan, yazamama konusundaki şikâyetlerini aslında yazamamaya değil tevazuya bağlamak gerekir. Sevdiğinin güzelliğini anlatmaya yetecek kadar kelime bulamadığını ve güzelliğinin etkisiyle yazma yetisinin azaldığını söylemektedir. Yârin güzelliğini hakkıyla anlatabilecek ifadelerin bulunmadığını ve hiçbir şiirini ona layık bulmadığını dillendirmektedir. Şair Demirci Naim'in ifadelerine bakıldığında gelenekte yer alan usta-çırak ilişkisinin önemi de anlaşılmaktadır. Yazamama veya yâre layık ifadeleri bulmada çekilen zorluğu da yine üstadının olmayışına bağlamaktadır:

*Bir methiye, yâre yazmak istedim
Yâre lâyıq, yazamadım yazımı
Bir acemi şahsım, yoktur üstadım
Erkânında, diyemedim sözümü (Şerefhanoglu, 2011, s.33)*

*Sukûta kalp oldu işlemez oldu
Lâl oldu, ötmüyor öten dillerim
Her zaman misali başlamaz oldu
Koşmalar yazamaz, yazan ellerim*

...
*Allah'tan olmaz eğer inayet
İmkânsız kelime, mısra, rivayet
Ey Naim, korkarım bula nihayet
Açamaz oluyor gonca güllerim (Şerefhanoglu, 146)*

“Yazmaz Oldum” başlıklı şiirinde de yine yazamama ve bu durumun verdiği şaşkınlığı dizelerine döker. Şiirinin ilk iki dördlüğüne bakıldığında yazamama konusunu sevgiliye ulaşamamaya bağlar ve içindeki sızı geçmedikçe bu zorluğu yaşayacağını mesajını verir.

*Yazmaz oldu, kalem tutan ellerim
Hayret eder, parmağımı dişlerim
Sarpa uğrar, yâre giden yollarım
Çözülemez, girift olur işlerim*

*Dindiremedim, kalbimdeki sızıyı
Şaşırırım hece vezin dizi'yi
Gâh yazarım, gâh bozarım yazıyı
Beğenmezem, çizer tekrar başlarım (Şerefhanoglu, 181)*

...

3. ŞEKİL BAKIMINDAN ŞİİRLERİ

Demirci Naim'in yetiştiği Bitlis pek çok medeniyete beşiklik etmiş, yüzyıllarca eğitim kurumu olarak kabul edilen çok sayıda medresenin varlığıyla yazılı kültür bakımından hep zengin olmuş bir şehirdir. Şehirde yazılı kültürün zengin olması şairin bilgiye ulaşmada zorluk yaşamadığını göstermektedir. Bu zengin yazılı ortamda şairin aldığı eğitim çok sınırlı olmasına rağmen kendi kendini yetiştirerek iyi bir düzeye gelmiştir. Eğitim seviyesini iyi bir düzeye getirmesi yazdığı şiirlerin de şekil ve anlam açısından başarılı seviyeye ulaşmasını sağlamıştır. Kendini şiirlerdeki dördlük sayısı veya hece ile aruz arasında şartlandırmadığı anlaşılmakta; hangisinde daha iyi yazarım kaygısı/düşüncesi hissedilmemektedir. Bu durum onun dile olan hâkimiyetini de göstermektedir.

Âşık edebiyatı kapsamında yazdığı şiirlerden koşmalar 2 ile 6 dördlük arasında değişmektedir. Biri 9, diğeri 31 dördlükten oluşan iki destan yazmıştır. Bunların dışında 177 tane de mani bulunmaktadır. Heceli şekillerden mani, koşma ve destan ile aruzlu şekillerden, kaside, gazel, kıta ve müstezatlar² yazmıştır. Aruz veya heceyle yazdığı şiirler fark etmeksizin ölçüye, redife ve kafiyeye özen göstermiştir. 7, 8, 11, 14 ve 15'li hece ölçüsüyle şiirler yazmıştır ancak daha çok 11'li hece ölçüsüyle yazmayı tercih etmiştir. Şiirlerinin tamamı ölçü açısından sağlamdır ancak nadir de olsa ölçüyü tutturmak için kelimelerde ses düşürmüştür.

Şekil açısından oldukça sağlam olan şiirlerinde kafiyenin ve redifin her türlüünü kullanmıştır. Ancak âşıkların çoğu gibi yarım kafiyeyi daha yoğunlukta kullanır. Ahenk, bazen sadece kafiyeye, bazen sadece redifle bazen de redif ve kafiyeye beraber sağlanır. Naim, yarım kafiyeleri çoğunlukla redifle kullanmayı tercih eder:

*Doğru olan, bilmez şeytan işini
Baklavaya, vermez arpa aşını
Yalan yanlış, nara sokmaz başını
Merd olanlar, dizgin vurur gem çeker (Şerefhanoglu, 2011, s. 143)*

Halk Şairi Naim'in, yarım kafiyeden sonra en fazla kullandığı kafiye çeşidi tam kafiyedir:
*Sabır eyle, her engeli durma aş
Sen bir işi aksi yapma arkadaş
Naim söyler, sakın yapma dik tıraş
İnat eden, ipek satar çul alır*

Şair, zengin kafiyeye de yer yer başvurmaktadır. Zengin kafiyeyi bazen tunç kafiye biçiminde bazen de normal şekilde kullanmaktadır:

² Makalenin sınırları sadece heceyle yazılan şiirler üzerine çizildiğinden aruz ölçüsüyle yazılan şiirler çalışmanın kapsamına dâhil edilmemiştir.

*Olmaz şeyden elini çek
Gül bağında ol gül çiçek
Bu alemde yalan gerçek
Elindedir, elindedir (Şerefhanoglu, 2011, s. 56)*

Âşık edebiyatının en önemli ayırıcı özelliklerinden olan ayak kullanımında da oldukça başarılıdır. Ayak kullanma konusundaki başarısını görmek için altı dördlükten oluşan “Gül Müdür” adlı şiirine bakmak yeterlidir:

*Nazlı dilber, türlü renge boyanır
Susam mıdır, zambak mıdır, gül müdür?
Pervaz eder, yükseslere dayanır
Volkan mıdır, şimşek midir, yel midir?
...
Bazı verir bin naz ile selamı
Teskin olur dertli gönül alamı
Lezzet veren onun tatlı kelamı
Şeker midir, şerbet midir, bal mıdır? (Şerefhanoglu, 2011, s.11)*

Demirci Naim, “Ramazan Manileri” başlığıyla 128 tane ve “Maniler” başlığıyla da 49 tane mani yazmıştır. Düz mani şeklinde yazdığı bu manilerde “Ramazan Manileri” başlığındakilerden ikisinde; “Maniler” başlığındakilerden ise bir tanesinde mahlas kullanmıştır:

*Bu ay sanki şeker kaymak
Mübarekten olmaz doymak
Ey Naim 'a Ramazanı
Vasfeylemek senden irak (Şerefhanoglu, 2011, s.242)*

Demirci Naim'in güçlü bir sözlü kültüre sahip olduğu şiirlerinde kullandığı atasözü ve deyim gibi kalıp ifadelerin yoğunluğundan anlaşılmaktadır. Özellikle koşmalarında atasözlerini yoğun kullanmıştır. Bazı koşmaları tamamen atasözlerinden oluşmakta hatta beş tane koşması tamamen atasözlerinin üzerine kurulmuştur. Atasözlerinin kullanımı bunlarla sınırlı değil, nasihat içerikli şiirlerin çoğunda atasözleriyle karşılaşılmaktadır. Atasözlerini kullanmadaki amacı çoğunlukla nasihatlerini daha kolay aktarma isteğidir. “Atalar Sözü” “Demişler”, “Sel Alır”, “Güldürür” ve “Dizer Demişler” başlıklı şiirleri tamamen atasözlerinden oluşturulmuştur. “Demişler” başlıklı şiirin ilk dördlüğüne bakıldığında her dizeye bir atasözü yerleştirildiği görülmektedir:

*Erbabı bul, işi terk et kendine
Yarım doktor canı alır, demişler
Ne yaparsan getir dengi dengine
Tedbirsizler yolda kalır demişler (Şerefhanoglu, 2011, s.50)*

*Çabuk koşan, çok yorulur demişler
Tebdir ile iş görenler yol alır
Her bir şeye kanun, nizam koymuşlar
Çürük çarık, bir temeli sel alır (Şerefhanoglu, 2011, s.60)*

3.1. Şiirlerinde Dil ve Üslup

Halk şairi Naim'in diline ‘okumuş halk dili’ demek yerinde olur. Şiirlerinde Türkçeyi doğru kullanmak için çok çabaladığı, bu vesileyle yerel ifadelerden özellikle kaçtığı anlaşılmakta; kullandığı durumlar ise söyleyiş biçimi değil de bir nesnenin farklı adlandırması şeklindedir. Şairdeki yerel ifade ve söyleyişlerindeki kaçış hassasiyeti Arapça ve Farsça sözcüklerin kullanılmasında görülmemektedir. Bunun iki sebebi olabilir. Ailede var olan yazılı kültür ortamının etkisi veya yarım bıraktığı eğitimini medreselerin programıyla gidermiş olması. Ancak bu ikisini de kesinleştirecek bir bilgi bulunmamaktadır. Yetiştigi ortamın sahip olduğu yazılı kültür özellikleri ve divan edebiyatının etkisiyle Farsça ve Arapça terkipler de kullanmış özellikle aruz ölçüsüyle yazdığı şiirlerde daha fazla göze çarpmaktadır. Bu ölçünün doğası gereği kalıp tutturmak amacıyla Arapça ve Farsça sözcüklere başvurduğu anlaşılmaktadır.

Şair Naim'in şiirlerinde samimi, yapmacıksız ve doğal söyleyiş göze çarpan özelliklerdendir. Memleket özlemi çektiği askerlik ve gurbet yıllarında yazdığı şiirlerinde lirizm ağır basmaktadır. Özellikle aşk konulu şiirlerinde Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin gibi âşıkların isimleri sık sık geçmektedir. Güçlü söyleyişe sahip olan halk şairi, söz sanatlarını ve tasavvuf terimlerini de ustaca kullanmaktadır.

4. İÇERİK BAKIMINDAN ŞİİRLERİ

Halk Şairi Naim, tüm ömrünü Bitlis'te geçirmiştir. Şair kendini toplumdaki soyutlamadan toplumun bir bireyi olarak yaşadıklarını, gördüklerini, ideallerini ve toplumdaki beklentilerini şiirlerine yansıtmıştır. Naim'in şiirlerinde aşk, nasihat, Bitlis sevgisi ve gurbet en fazla işlediği konulardır. Demirci Naim, deyim yerindeyse aşk ve nasihat şairidir. Doğrudan aşk veya nasihat konulu olmayan şiirlerinde bile örtülü olarak aşk bulunmakta ve nasihat vermekten geri durmamaktadır. Ayrıca milli değerler, din, dinin yanlış anlatılması, doğruluk, ölüm, eğitim ve tabiat onun şiirlerinin diğer temalarıdır. Az da olsa sosyal konuların yer aldığı ve olumsuz bazı durumları yansıttığı şiirleri de bulunmaktadır. Şiirlerinin içeriği dikkate alındığında genel olarak toplumsal meselelerden de uzak durmadığı anlaşılmaktadır.

Şairin şiirleri incelendiğinde akla gelebilecek her konuda yazdığı ancak aşk, nasihat, gurbet, din ve tasavvuf, Bitlis sevgisi, tarih, milli konular ve doğaya dair temalara daha fazla yer verdiği görülmektedir. Bu konular arasında ise aşk, nasihat ve Bitlis sevgisi her şeyin üzerinde yer almakta ve bu konuları çok sayıda şiirinde ön plana çıkarmaktadır.

4.1. Aşk

Türk Halk şiirinin en fazla işlenen konuların başında aşk gelmektedir. Halk Şairi Naim de şiirlerinde en fazla işlediği ve farklı açılardan yaklaştığı tema aşktır. Aşk, farklı kültürlerde algısı farklı olsa da temelde bir kişiye, bir şeye duyulan derin sevgi ve bağlılık şeklinde açıklanabilir. Demirci Naim'in şiirlerinin çoğunda aşk ön veya arka planda motif olarak yer almaktadır. Doğrudan ve tamamı aşk konulu 32'nin üzerinde şiiri bulunmaktadır. Çetindağ Süme, aşk ateşiyle yakan, dertlerini söylettiren, mutluluklarını dillendiren yüreğinden geçenleri söze döktüren âşığın bir üstünlüğünün olması gerektiğini belirtmektedir (Çetindağ Süme, 2016, s. 97). Halk Şairi Naim de bunu doğrulayan ifadeleri farklı şiirlerinde kullanmış ve şiir yazmanın da aslında aşkla ilişkili olduğunu âşık olmayan birinin şiir yazamayacağını belirtmiştir:

*Her zaman söylenmez şiir dediğin
Bir satır yazılmaz aşk olmayınca
Yazdığım nazımlar, güzel dediğin
Koşmalar okunmaz şevk olmayınca (Şerefhanoglu, 2011, s.54)*

Âşık ve divan edebiyatında âşık olunan sevgili tasvir edilirken saç, kaş, ben, kirpik, gamze, yanak ve boy gibi fiziksel özellikler üzerinde durulmaktadır (Kardaş, 2019, s. 158). Demirci Naim şiirlerinde aşk için sevgilinin fiziksel özelliklerinden söz etmez daha çok karakter özelliklerinden bahsetmektedir. Buna göre sevgili bazen vefasız, zalim, kıymet bilmez bazen de erişilmez bir noktadır. Sayılan özellikler itibarıyla klasik edebiyatın sevgili motifine de yakındır. Vefasız ve aşkı bilmezlikten gelen sevgiliden aylar, mevsimler geçmesine rağmen aşkına karşılık bulmaz:

*Bahar olur, günler geçer güz gelir
Deli oldun derler, yüze söz gelir
Ben ağlarım, sevdiğime vız gelir
Vefasızsın, benim budur bildiğim (Şerefhanoglu, 2011, s. 171)*

Şair Naim'in aşka bakışı ve yaklaşımı klasik edebiyat şairlerinininkiyle benzerdir. Âşık kimi şiirlerinde aşkı açık açık söylese de kimi şiirinde ise aşkın sadece âşıklar tarafından anlaşılacağını belirtmektedir. Maşuk'un haberi olmamasına rağmen bülbülün gülden vazgeçmediği gibi Âşık da Maşuk'tan vazgeçmez. Demirci Naim'in çektiği aşk acısının sevdiği tarafından anlaşılmasa dâhi aşkın dilinden anlayanlar tarafından anlaşılacağını umut etmektedir:

*Âşık olan, anlar âşık dilinden
Bülbül olan, vazgeçer mi gülünden
Kimse bilmez, ben dertlinin halinden
Her engele göğüs gerdim, bezmedim
...
Sır sakladım, yad kimseye demedim
El uzatıp ham meyveden yemedim
Naim söyler, tatlı cana kıymadım
Sabit oldum, yad elleri gezemedim (Şerefhanoglu, 2011, s.131)*

Tek isteği sevdiğine kavuşmak olan âşığın bir türlü kavuşamaması ve sadece hayaliyle uğraşması kendisini Mecnun gibi hissetmesine yol açmıştır. Aşkı için mücadele eden, sürekli arayış içinde olan ve bu uğurda evini viran etmesine rağmen aşkına erişememektedir:

*Elâ gözlüm, viran ettin evimi
Mecnun oldum, diyar diyar dolaştım
Arzu ettim, çok aradım gülümü
Gece gündüz hayalinle uğraştım (Şerefhanoglu, 2011, s.119)*

Halk Şairi Naim şiirlerinde en çok kullandığı imgelerden biri de artık aşkları evrenselleşmiş olan Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı ve Ferhat ile Şirin'in aşklarını sürekli dile getirmektedir. Şiirlerinde çoğunlukla aşkını Mecnun ile özdeşleştirmektedir:

*Aşka düşenin yüreği nardır
Sermaye kârı, ah ile zardır
Âşıktadır olur sevgi muhakkak
Mecnun olanın, Leyla'sı vardır (Şerefhanoglu, 2011, s.49)*

*Bülbülüm, gül için eylerim feryat
Şirin'in aşkına olmuşum Ferhat
Kendime eş sandım ben onu, heyhat
Sevgisin kalbime iz etti gitti(Şerefhanoglu, 2011, s. 124)*

4. 2. Nasihat

Halk şairleri, yaşadıkları dönemin sorunlarıyla ilgili çeşitli nasihatlerde bulunup aksayan yanları görünür kılarak yol göstermeye çalışırlar. Şair Naim'in şiirlerinde en çok önemseydiği konu nasihat vermedir. Hayata dair bilgi ve tecrübelerinden sürekli örnekler vermeye çalışır. Toplumun tüm bireyelerine dostluk, kardeşlik, yardımlaşma, güzel ahlak sahibi olma ve kötü alışkanlıkların terki, her daim çalışılması gerektiği konularında nasihatlerde bulunur. Tamamen nasihatlerden oluşan ve “Nasihat 1-4” isimli aruz ölçüsüyle yazdığı dört tane şiiri bulunmaktadır.

Naim bir nasihat şairidir demek abartı olmayacaktır. Öyle ki nasihatleri sürekli bir uyarı ve düşündürme amacı güttüğünden hikemi tarzın devamı niteliğindedir. Her şiirinde mutlaka yaşama dair bir nasihatte bulunmaktadır. Şiirlerinde yer yer verdiği öğütlerin dışında doğrudan öğütlerden oluşan çok sayıda şiiri de bulunmaktadır. Bu öğütler, çoğunlukla, toplumda iyi birey olunması, topluma yararlı işlerde çalışılması, ahlaklı duruş, görgü kurallarına uyulması, geçmişe takılıp geleceğe umutsuz bakılmaması gibi konulardan oluşmaktadır. Bazı şiirlerinde de oğlunun şahsında genç nesillere nasihatlerde bulunur. “Adam Ol” adlı şiirinde, oğluna çeşitli uyarılarda bulunduktan sonra nelere yönelmesi gerektiğini de bildirir:

*Bak oğlum, adam ol
Saadeti ara bul
Enginleri vur devir
Vardır sende çelik kol*

*Hürsün oğlum, hür yaşa
Değmesin başın taş
Sakın kendin kaptırma
Softa yobaz kalleşe*

...
*Yapma tilki fendini
Çalış, göster kendini
Kulağına küpe yap
Şair Naim pendini (Şerefhanoglu, 2011, s.35)*

Altı dördlükten oluşan “Ar Nedir” başlıklı şiirinde de genç nesilleri uyarmakta; genel olarak görgü kurallarını bilmek gerektiğini bunun da yine eğitimle gerçekleştirilebileceğini vurgulamaktadır:

*Oku, belle hüsn-i ahlâk dersini
Âdet nedir, edep nedir, ar nedir
Tutma zinhar doğru yolun aksini
Gelir nedir, gider nedir, kâr nedir*

...
*Cahil olma, gel, ol kâmil, bilgili
Aklın ile def eyle sen müşkülü
Naim söyler, ayır karga, bülbülü*

Çiçek nedir, gonca nedir, hâr nedir (Şerefhanoglu, 2011, s.111)

4. 3. Din ve Tasavvuf

Allah'ın varlığını ve ona olan inancını şiirlerinde yer yer işlemiştir. Dini konuları işlerken dini yanlış anlatanları, dini kullanarak çıkar sağlayınları, haram ve helal konularını işlemektedir. “*Akil Ermez*” adlı şiirini şathiye havasında yazmış ve dünyadaki her şeyin nasıl düzgün işlediğini şükrederek anlatmıştır:

*Sual olmaz ulu tanrı hikmettin
Yaratmışsın, türlü nimet aşın var
Hesapsızdır tükenmeyen servetin
Yakut, zümrüt, inci, elmas taşın var*

*Böcek örer, kozasından şal olur
Arı işler, emeğinden bal olur
Fidan büyür, gövdesinde dal olur
Ya ilahi, gayet güzel işin var (Şerefhanoglu, 2011, s.108)*

Fesatlıkla uğraşandan, saygısızdan, işini iyi yapmayan, haddini bilmeyenden kendisini koruması için Tanrı'ya yalvarmaktadır. “*Minnetine Düşürme*” adlı şiirinde bu dileklerini açıkça dile getirmektedir:

*Ulu Tanrı'm, budur senden dileğim
Doğruluktan beni asla şaşırma
Aciz kulum, çok yufkadır yüreğim
Namertlerin, minnetine düşürme*

*Fitne fesat, çehresinden okunur
Saygı bilmez, hatırlara dokunur
Yarım usta, sahte vakâr takınır
Haddini bil, hududunu aşırma (Şerefhanoglu, 2011, s.118)*

Dini yanlış anlatan veya çıkarı için kullanan softalara da sert eleştirilerde bulunur. Özellikle “*Softa*” isimli şiirinde sadece yanlış bilgi aktarmaları, haram yemeleri, hurafe sözleri ve bilgisizlikleriyle ilgili yergilerde bulunmakla kalmaz ve onlara karşı vatandaşları da uyarır:

*Allah Allah, deyip tespih çekersin
Yaptığın alvere, hile katarsın
Haram lokma, kursağına atarsın
Koymuşsun haramı kafana, softa
...
Bunlara aldanma, vatandaşlarım
Hakiki müminler, din kardeşlerim
Softayı durmadan, daim taşlarım
Adam ol, benze de insana, softa (Şerefhanoglu, 2011, s.20)*

4. 4. Milli Duygular ve Vatan Sevgisi

Demirci Naim, vatan sevgisini pek çok şiirinde dile getirmektedir. Kimi şiirinin tamamında kimi şiirinin bir kısmında Cumhuriyet, vatan, bayrak, şehit, asker, millet gibi kavramları kullanmaktadır. Bu şiirlerde milletini ve bayrağını çok seven biri olarak şehrinin, milletinin tarihinin çok şanlı olduğunu anlatır. Toplumda birlik ve beraberliğin gerçekleşmesi için şiirlerinde sürekli nasihatlerde bulunmaktadır.

Atatürk'e olan sevgisini, saygısını, özlemini ve ona bakış açısını şiirlerine yansıtmıştır. Atatürk'ün ismini kullanmadan ona atfen bazen “*Gazi*” bazen de “*Ata*” sözcüğünü farklı şiirlerinde kullanmıştır. Atatürk'ün yeni ülkeyi kurarken yaşadığı zorlukları, kazandığı zaferlerin tasvirini özellikle “*Ata'dan Kalmış*” adlı şiirinde anlatmıştır:

*Tarihe sığar mı, Türk'ün kudreti
Cihanı titretmiş, müthiş savleti
Atamız kurdurdu, yeni devleti
Yumruğu adunun bağırnı delmiş (Şerefhanoglu, 2011, s.3)*

Demirci Naim, pek çok şiirinde bayrağı ulusal bir motif olarak dile getirmektedir. Özellikle “*Bayrak Marşı*” adlı koşmasında bayrağın, bağımsızlığın simgesi olduğunu, uğruna canını hiç düşünmeden feda edeceğini, tarihi zaferlerin simgesi olduğunu ve sonsuza kadar bu semalarda dalgalanacağını belirtir:

*Dalgaları Türk bayrağın dalgası
Dile gelsin nice düşman kal'ası
Yüzlerinde belli arslan sillesi
Naim söyler; kurbandır canım sana (Şerefhanoglu, 2011, s.2)*

Şair, vatan sevgisini ana temaya bakılmaksızın şiirlerin çoğunda işlemiştir. Vatan kolay kazanılmadığı için yeni nesillere vatan sevgisinin sürekli kalplerinde taşınmaları gerektiğini tekrarlar. Vatanın taşının toprağının cennet olduğuna ama bunu korumanın tembellik yapmayıp bilimde, sanatta dünyayla yarışılmasına bağlı olduğuna “*Güzel Vatan Bizimdir*” adlı şiirinde genişçe yer verir:

*Vasfa gelmez Türkiye'nin illeri
Gördüğümüz güzel vatan bizimdir
Elvan elvan açar çiçek gülleri
Miskler saçan gül gülistan bizimdir (Şerefhanoglu, 2011, s. 5)*

4. 5. Bitlis Sevgisi

Pek çok şiirinde Bitlis'e duyduğu sevgiyi farklı imgelerle dile getirmektedir. Bu sevgiyi bazen coğrafyasıyla, bazen tarihiyle bazen de tarihsel kişilikler üzerinden dile getirmektedir. Sevgisini dağlarını, bahçelerini, derelerini, meyvelerini, bülbüllerini hatta kargalarını ve kışlarının sertliğine rağmen her şartta bildirir. Uzaktayken de bunlara karşı hasretliğini dile getirir. Aşağıda “*Ben Meftunum Bitlis Sana*” ayaklı destanında Bitlis'in doğal güzelliklerini 10 dörtlükte farklı açılardan dile getirmiştir:

*Şark ilinin dürdanesi
Ana yurdun bir tanesi
Hesapsızdır pervanesi
Ben meftunum Bitlis sana*

*Âb-ı hayat kaynakları
Tatlı akar ırmakları
Hayran eder âşıkları
Ben meftunum Bitlis sana (Şerefhanoglu, 2011, s. 207).*

4. 6.Tarih

Şair, tüm şiirlerinde Bitlis ve çevresinin tarihiyle ilgili bilgiler verir. Bu bilgiler verilirken de duyulan gurur ve aidiyet duygusu üst düzeyde hissedilmektedir. Özellikle “*Şehr-i Bitlis*” adlı 31 dörtlükten oluşan destanında Bitlis'in kuruluşunun Büyük İskender'in komutanlardan birisine dayandırılan efsane, Bitlis'in yetiştirdiği devlet adamları, şair ve edipleri belli özellikleriyle verir:

*İsmi mümtazı bulan
Eski devirden kalan
Bir şehr-i ma'ruf olan
Diyar-ı şehr-i Bitlis*

...
*Evvel gelmiş Ziyâ'ddin
Sonra veli Şemseddin
Adil Han Şerâfeddin
Serdar-ı şehr-i Bitlis*

...
*Şerephan'ın hocası
İdris'tir fehamesi
Zamanın allâmesi
Şiar-ı şehr-i Bitlis (Şerefhanoglu, 2011, s. 208).*

4. 7. Sosyal Konular ve Güncel Olaylar

Halk Şairi Naim, toplumu ilgilendiren, olumlu veya olumsuz etkileyen olayları da şiirlerine konu edinmiştir. Özellikle kumarın zararlarını, toplumu nasıl yozlaştırdığını ve aileleri dağıttığını bazı şiirlerine konu etmiştir:

*Kumardır bunların daim hecesi
Külhanda ölmüştür piri, hocası
Dizine gözüne, vurur nicesi
Hem oynar kumarı, hem pişman olur*

*Kumarda desteyle paralar döner
Göz yumup açınca ocaklar söner
Tırpanlar atılır, kalplere siner
Varlığı hayatı hep harman olur (Şerefhanoglu, 2011, s.113)*

Âşıkların önemli kısmı kendi dönemlerinde yaşanan aksaklıkları/sorunları farklı şekillerde dile getirirler. Demirci Naim'in yaşadığı dönemde tüm dünyada ses getiren aya çıkma olayına da atıfta bulunarak eğitimle ilgili eleştirilerde bulunur. Bilimde yeterince ilerlemediğimize dair çeşitli eleştirilerde bulunarak bilimin göz ardı edilmesine yol açanları ve bu durumları tenkit eder:

*Medeni milletler aya ulaştı
Milyonlarca fersaha gözler kamaştı
Fenlerin önünde akıllar şaştı
Utansın, sıkılsın atıp tutanlar*

*Naim'a fikrini anlatır bazı
Dinleme softayı, cahil yobazı
Fark etmez, karadan bunlar beyazı
Utansın, safları candan vuranlar (Şerefhanoglu, 2011, s. 58)*

Yine, Demirci Naim'i derinden etkileyen bir hadise olarak, 1959 yılında dönemin başbakanı Menderes'i Türkiye, İngiltere ve Yunanistan arasında yapılacak üçlü protokole imza için taşıyan uçağın Londra yakınlarında düşmesi ve Menderes'in sağ kurtulması üzerine "Mersiye" başlığıyla bir koşma yazmış ve güncel olaylardan kendini soyutlamadığını göstermiştir:

*Bir ani kazaya kurban gittiler
Şehadet şerbeti içti büyükler
Vatan'çün, pervane biryan olanlar
Başından, canından geçti büyükler
...
Ey Adnan Menderes, gözlerin nuru
Başların sertacı, kalbin süruru
Bu millet seninle duyar gururu
Gazilik rütbesi açtı büyükler*

*Ey Naim çınlattın mahzun sedayı
Kıbrıs'ın uğruna gitti fedai
Akibet kazandık haklı davayı
Tarihe şan, şeref saçtı büyükler(Şerefhanoglu, 2011, s. 223)*

4. 8. Şiirlerinin Coğrafyası ve Tabiat Tasvirleri

Demirci Naim, tüm ömrünü Bitlis ve çevresinde geçirmiştir. Dolayısıyla şiirlerinde yer alan coğrafya da Bitlis ile komşuları Muş ve Van şehirleri ile yakınındaki doğal yapılardır. Özellikle Rahva düzlüğü, Süphan ve Nemrut dağları, Van Gölü, Muş Ovası gibi coğrafi şekiller şiirlerinde çokça karşımıza çıkmaktadır. Bitlis coğrafyasının özel durumlarını, doğasını şiirleriyle buluşturmayı bilmiştir:

*Çekmiş her semte kolu
Engininde mahsul dolu
Komşusudur bak Van Gölü
Süphan Dağı, Süphan Dağı (Şerefhanoglu, 2011, s. 219)*

*Mutki dağlarında, bu genç yaşında
Felek, vatanımdan derbeder etti
Fani dehrin, cefası var başımdan
Beni güldürmedi, mükedder etti (Şerefhanoglu, 2011, s. 200)*

*Muş ovası, leyleklerin konağı
Beğenmişler, güzel şirin yaylağı
Kümbetlerde, ağaçlarda çardağı
Bu ovayı, yurt edinen leylekler (Şerefhanoglu, 2011, s. 199)*

Bitlis bulunduğu konum itibariyle kışları sert geçen bir şehirdir. Şiirlerinde kış manzaralarına çok yer verir. Oluşan saçakların ve evlerin kar içinde kaybolma manzaralarını uzun uzun tasvir eder. Kış manzaralarına yer verdiği kadar ilkbahar manzaralarına da yer verir. Doğanın uyanışını bülbüllerin ötüşü ve güllerle buluşması şeklinde tasvir ederken kışı da kargaların sesi ve etraflarında sürekli bulunmalarıyla tasvir eder. Her ne kadar kışın sertliğini dile getirir de umutsuzluğa kapılmaz, mutlaka baharın geleceğini ve ferahlığa kavuşulacağını belirtir:

...
*Tipi boran birbirleriyle boğuşur
Fırtınalar, yarış yapar güreşir
Yolcuların, el ayağı uyuşur
Mevsimlerin zorlu devri bu mevsim*
...
*Yerler donar, sular buzlu göl olur
Dar çığırla, karın üstü yol olur
Rahva düzü, bir acıib hal olur
Mevsimlerin zorlu devri bu mevsim (Şerefhanoglu, s.205)*

4. 9. Kişiler

Âşıklar şiirlerinde tarihsel kişiliklere genişçe yer vererek şahit oldukları veya duydukları olayları bu kişiler aracılığıyla dile getirirler. Aynı zamanda yaşadıkları dönemin de önde gelen kişileri hakkında şiirler yazarlar. Âşık edebiyatının önemli özelliklerinden biri olarak değerlendirilen âşığın çağdaşları özellikle de yöneticileri bazen patronaj mantığıyla bazen de sevgilerini, memnuniyetlerini dile getirmek için yazarlar. Demirci Naim, dönemin başbakanı, Bitlis valisi, hastane baştabibi gibi kişileri şiirlerine konu edinmiştir. Avukat yazar Hulusi Bitlis Aktürk hakkında yazdığı koşmada onu hem kişiliği hem de söz söyleme ustalığı yönünden övmüştür:

*Muhterem Hulusi, Bitlis'in gülü
Doğu'nun edibi, söyleyen dili
Vatanın, milletin öten bülbülü
Ahlakın çok temiz, vicdanın içinde (Şerefhanoglu, 2011, s. 221)*

Halkın yöneticilere yaklaşımı resmi belgeler dışında halk şairlerinin şiirlerinde yöneticilerden söz etme şekillerine bakarak anlamamıza önemli katkılar sunmaktadır. Dönemin (1960) valisi Muhsin Gökkaya'nın şehre yaptığı hizmetlerden hem halkın hem de kendisinin memnuniyetini ifade etmektedir:

*Naim'a mim koydum, ben bu rüyaya
Sabrımız tükendi gün saya saya
Bu ilin başbuğu Muhsin Gökkaya
Azminle düzelir beli Bitlis'in (Şerefhanoglu, 2011, s. 222)*

5. SONUÇ

Çalışmada Halk Şairi Naim'in oğlu tarafından basıma hazırlanan "Şâir Demirci Naim'den Kıvılcımlar" adlı eserden yola çıkılmıştır. Bu eserde yer alan şiirler hem şekil açısından hem de muhteva açılarından incelenip değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Demirci Naim olarak bilinen şair âşıklık geleneklerine uygun şiirler yazmış ancak saz çalmadığından halk şairi olarak kabul edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Halk Şairi Naim, sözlü ve yazılı kültür ortamında yetişmiş ve yine yazılı kültür ortamında âşık edebiyatı tarzında şiirler yazmıştır. Bitlis şehrinde güçlü bir âşıklık geleneği olmadığından ve şiirlerinde kullandığı terkipler dikkate alındığında şehrin sahip olduğu yazılı kültür ortamından daha fazla etkilendiği anlaşılmaktadır.

Halk Şairi Demirci Naim'in şiirlerine bakıldığında genel olarak aşk, nasihat ve Bitlis sevgisini yoğun olarak işlediği görülmektedir. Özellikle yeni neslin eğitime, bilime ve insan ilişkilerine önem vermeleri konusunda hem uyarıda hem de öğütlerde bulunduğu şiirleri çok yer kaplamaktadır. Eğitime ve bilime yeterince önem verilmemesi durumunda ne gibi olumsuz durumlarla karşılaşacağı konusunda çeşitli uyarılarda bulunmaktadır.

Şiirlerinde konu çeşitliliği oldukça fazladır. Şiirlerinde gündelik hayat, nasihat, memleket sevgisi, aşk, tabiat tasvirleri karşımıza çıkmaktadır. Bu konuları ustaca işlemesini bilmiş ve divan şiirinin terkiplerinden de faydalanmasına rağmen bu durum şiirlerinin anlaşılmasında bir engel oluşturmamıştır.

Hem aruz hem de hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinin neredeyse tamamında çok az kusur olduğu dikkate alındığında çok iyi bir halk şairi olduğu ancak hak ettiği şöhrete ulaşamadığı anlaşılmaktadır. Onun şiirlerinin bir kısmının sadece Bitlis'in yerel gazetelerinde yer alması ve ulusal düzeyde yayımlanmaması bilinmesinin önüne geçmiştir.

KAYNAKÇA

- Alay, O. (2020). Sözlü Gelenek Öznesi Olarak Saz Şairi / Âşık / Halk Şairi Terimleri ve Karakteristik Özellikleri. *TARR: Turkish Academic Research Review*, 5(1), 91-104.
- Azar, B. (2007). Sözlü Kültür Geleneği Açısından Türk Saz Şiiri, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2). 120.
- Boratav, P.N. (2013). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. Bilgesu Yayınları.
- Buttanrı, M. (2017). *Eskişehir’de Bir Âşık: Âşık Pervani (İsmail Çelik)*. Özkağıtçılık Matbaacılık.
- Çetindağ Süme, G. (2016). Âşık Davut Sulari. *Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları Üzerine Araştırmalar I*. (Yayına Hazırlayan: Ali Berat Alptekin). Akçağ Yayınları.
- Elçin, Ş. (1988). *Halk Edebiyatı Araştırmaları*. Cilt I. Ankara.
- Kardaş, C. (2019). Âşık Ali İzzet Özkan’ın Şiirlerinde Güzellik ve Güzellik Unsurları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(62). <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3037>
- Köprülü, M.F. (1989). *Edebiyat Araştırmaları-I*. İstanbul.
- Oğuz, M. Ö. (1994). *Yozgat’ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü*. Ankara.
- Sakaoğlu, S. (1986). Ozan, Âşık, Saz Şairi ve Halk Şairi Kavramları Üzerine. *III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, I. Cilt, 247-251.
- Şerehanoğlu, M. N. (2011). *Şair Demirci Naim’den Kıvılcımlar*. Hoşgörü Yayınları.

ÇALIŞMANIN ETİK İZİNİ

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

ETİK KURUL İZİN BİLGİLERİ

Bu çalışma kapsamında 2020 yılında sadece bir kaynak kişiyle görüşülmüş görüşülen tarih itibariyle etik kurul izni gerektirmemekte ve esas olarak metin merkezli bir çalışma olduğundan dolayı etik kurul izni gerektiren çalışmalar arasında yer almamaktadır.

KATKI ORANI

Çalışmanın tamamı tek yazar tarafından yürütülmüştür.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.